

LA POSSIBILITAT
D'UNA ILLABÁRBARA SÁNCHEZ BARROSO
L'ODISSEA
DEL 23.3 AL 17.6.2018CICLE COMISSARIAT PER
ALEXANDRA LAUDO

Partint d'un record d'infància i fent una revisió lliure del mite d'Odiseu, *L'Odisea* de Bàrbara Sánchez Barroso relata la travessa que un personatge fa per mar a la cerca d'un indret suposadament relacionat amb el seu propi origen: una cova específica en una illa determinada. Més que un enclavament geogràfic concret, però, aquest indret s'erigeix com un lloc mental, com un espai arquetípic que a l'obra funciona com a representació simbòlica i metafòrica de diferents conceptes: l'espai de la ficció, l'inconscient, la noció mítica d'origen o, fins i tot, la vida intrauterina. El relat visual s'acompanya d'una locució en primera persona en què la veu narradora evoca aquest record d'infància i, fent ús de la digressió, ens parla sobre qüestions com ara les interseccions que es produeixen entre la ficció i el relat biogràfic, la funció que les històries fundacionals tenen en el desenvolupament de l'imaginari col·lectiu, o la pulsio inherent a la naturalesa humana de transformar l'experiència en narració. Sánchez fa també referència al mite d'Odiseu, esmenta el seu funcionament com a arquetip literari, i estableix una analogia indirecta entre la tergiversació de la història a través dels mites i la reconstrucció de la vida a través dels records. En la seva locució, l'artista reversiona i reformula frases i fragments d'obres narratives, poètiques i assagístiques d'autors tan diversos com Joseph Campbell, Joan Didion, Éric Pauwels, Dante Gabriel Rossetti, Jean-Paul Sartre i Emily Wilson. Com si fossin cites velades, Sánchez Barroso incorpora aquests extractes reversionats al seu discurs sense explicitar-ne les fonts i els barreja amb les seves pròpies reflexions, tot construint un relat sobre la ficció i els arquetips literaris a partir de textos ja existents.

A *L'Odisea* hi trobem certes ressonàncies platòniques. Els jocs entre llum i foscor, la presència de reflexos i ombres, la contraposició entre dia i nit o la indeterminació entre el que és real i el que és imaginat es fan presents al llarg de la peça videogràfica. La travessa marítima, a més, culmina en una cova, dins la qual el personatge protagonista va projectant la llum tènue d'un lot sobre les parets i les cavitats per revelar-ne la morfologia. Al final, però, la protagonista deixa abandonada la llanterna a terra i s'endinsa en la cova, cap al fons, en total obscuritat. A la inversa, doncs, del que planteja el mite de la caverna, *L'Odisea* de Sánchez Barroso proposa una restitució de l'espai de la representació, una reivindicació de la ficció com a paradigma.

El treball parteix també d'un interès de l'artista pels arguments literaris essencials, els quals, versionats, donen lloc a totes les obres literàries i cinematogràfiques de la història. L'escriptor John Gardner afirmava que tota la literatura tradicional es basa només en dues trames: aquella en què el protagonista emprèn un viatge i aquella en què un foraster arriba al poble. Atès que durant molt de temps a les dones no se'ls va permetre viatjar, les obres literàries amb protagonistes femenines responien principalment a la segona trama, essent sobretot històries basades en l'espera. En una línia de pensament similar, Ursula K. Le Guin parla de com les narracions èpiques protagonitzades per herois masculins estan basades en els conceptes de lluita, competició, domini, triomf... i s'articulen segons paràmetres de conflicte i resolució. L'artista escull per al seu film la primera de les trames, la del personatge que emprèn un

viatge, però és ella, una figura femenina, qui la protagonitza. La història narrada, a més, es desenvolupa segons una perspectiva antiheroica: no hi ha conflicte, ni lluita, ni domini. *L'Odissea* de Sánchez Barroso és sobretot una odissea interior, psicològica, que no passa per la resolució. El seu final, de fet, es pot interpretar com un nou principi. Amb un títol que ens remet directament a una de les obres literàries més antigues de la literatura europea –una epopeia que no és sinó el relat d'un retorn–, l'obra ens parla de com sovint viatgem per tornar a un origen, a un començament.

A l'espai expositiu, acompanyant el film, hi trobem un vaixell. És un objecte que remet a l'experiència viscuda però que no ho fa triomfalment, commemorant la gesta. Tombat, jacent a terra, s'ofereix a l'espectador com una despulla, i sembla evocar algun tipus de naufragi, la pèrdua d'alguna cosa.

Alexandra Laudo

#ILLAESP13

Fundació Joan Miró

 Barcelona

Fundació Joan Miró
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
T +34 934 439 470
info@fmirobcn.org

Amb la col·laboració de:

 Sabadell
Fundació

Amb el suport de:

 Han Nefkens
Foundation

 ADDAYÀ
CENTRE D'ART
CONTEMPORANI

 amengual
ARTESA NÀUTIC

 FECOMON

 MUSEU D'HISTÒRIA
CAMBRES

 Museu de Gavella